

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Fonetický ústav
doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.

Posudek vedoucího práce
na diplomovou práci Hany Bartůňkové
Dimenze přívětivosti ve vnímání osobnosti mluvčího
podle melodie řeči

Relevance tématu, kterým se zabývá diplomová práce Hany Bartůňkové, je nezpochybnitelná. Vnímání osobnosti mluvčího při komunikaci ovlivňuje jak průběh, tak nakonec i výsledek, případně následky komunikačního aktu. Jelikož je řečová komunikace základem lidské interakce v každodenním životě, zkoumání těch jejích aspektů, které se vztahují k její efektivnosti, je evidentně žádoucí. Úkolem diplomantky bylo hledat vztah mezi intonačním rozpětím a odhadem osobnostních rysů mluvčího posluchačem.

Obsah práce prozrazuje logickou stavbu a přehledné dělení. Také úvodní kapitola tuto uspořádanost a promyšlenost stavby potvrzuje a doplňuje ji o konkretizaci cílů práce a představení základní metodiky. Celkově se práce skládá z osmi oddílů dále ještě vnitřně členěných, seznamu použité literatury a přílohy. Řazení jednotlivých oddílů odpovídá současným postupům při prezentaci empirického výzkumu.

Hned zkraje se v přehledu odborné literatury diplomantka zabývá definicemi pojmů, s nimiž hodlá pracovat nebo jež plánuje využít pro formulaci své hypotézy. Prvním klíčovým konstruktem je *postoj* a s ním související pojmy *předsudek* a *stereotyp*. Je chvályhodné, že diplomantka se kromě samotných konceptů zabývá i metodikou jejich zkoumání (u postojů např. s. 15-16 a vlastně i oddíl 2.5). V další části teoretického rozboru výzkumné situace je pojednána otázka osobnostních rysů. Diplomantka tuto otázku sice ukotvila historicky, ale se sympatickým citem pro prostor, který je takovému ukotvení vhodné poskytnout. Naopak se podrobněji věnuje modernímu pětifaktorovému modelu osobnosti, neboť ten má přímou souvislost s její vlastní výzkumnou metodikou. Zejména lexikální aspekt pětifaktorového modelu je důležitý při sestavování měřících nástrojů pro experimentování s percepční odezvou na řečové stimuly. Teoretická východiska práce pokračují v kapitole čtvrté poznámkami k intonologickým pojmům opět správně zaměřenými na koncepty relevantní z hlediska předkládané práce. Podrobněji se autorka věnuje zejména studii Pattersonově, a právě zde je možno dobře demonstrovat její schopnost vybírat podstatné informace, nalézt mezi nimi souvislosti, získané poznatky propojovat a také kriticky hodnotit.

Pátý oddíl zahajuje vlastní empirickou sondu popisem metodiky výzkumu, který svou konkrétností naplňuje požadavky dnešních konvencí. Zároveň je zřejmé, že provedení experimentu bylo promyšlené a podložené studiem. Diplomantka např. i pro sestavení percepčního testu prostudovala nedávnou (a dosud neuzavřenou) debatu k formátu otázek u hodnotících soudů. Výhradu mám k nadpisu u tabulky 5.1. Nezdá se, že by text *Položky ambivalentní z hlediska polarity hodnocení* vyhovoval požadavku na autonomní legendy u tabulek podle normy APA a na přiléhavost a jednoznačnost vyjádření.

Prezentace výsledků postupuje logicky od celkových hodnot k hodnotám dílčím. Přestože se nepodařilo zamítnout nulovou hypotézu, autorka v datech nalézá zajímavé trendy a jevy. Zabývá se podrobně jak vnitřní konzistencí respondentů, tak pohledem na jednotlivé položky, jejich náplň a specifickou reakcí na ni. Hledá i respondenty, jejichž chování se liší od skupinového modu. Celkově vzbuzuje analýza dat dojem důkladnosti a poučenosti. Podobně i závěrečná diskuse je inspirativní a poskytuje dobrý odrazový můstek pro další výzkum.

Pro účely obhajoby doporučuji zaměřit se na následující. Na s. 34 se píše, že termín intonační rozpětí bývá chápán ve dvou významech, a to ve významu *úrovně* (někdy též registru) a *rozsahu*. Zastávám ale názor, že je výhodnější nechávat tyto dva pojmy jako dva významy téhož termínu, ale jako dvě dimenze jednoho konceptu. Proč? (Viz ostatně náznak na s. 35 dole.) Dále, na s. 68 se uvádí, že je-li potřeba získat „...psychometrické údaje o mluvčích nebo respondentech, zřejmě by bylo vhodnější použít standardizovaný psychologický dotazník místo vlastních otázek.“ Mohla by diplomantka toto doporučení konkretizovat i s ohledem na dostupnost a případnou finanční náročnost?

Závěrem je ještě nutno poznamenat, že práce je psána velmi dobrou češtinou, důsledně odborným stylem a grafická úprava textu je příkladná. Je tedy možno konstatovat, že diplomová práce Hany Bartůňkové svým obsahem i rozsahem vyhověla požadavkům kladeným na diplomové práce magisterského studia. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 29. 8. 2014

.....

doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.